

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) in Eeklo

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 17 juli 2017 tot voorlopige bescherming als monument van de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) in Eeklo;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 21 augustus 2017 tot en met 20 september 2017 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) aantoont;

Overwegende dat de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als zijnde een merkwaardige betonnen militaire constructie, die in 1917 is opgetrokken als onderdeel van de *Hollandstellung*. Deze mitrailleurspost is meer bepaald opgetrokken naast spoorlijn 58 en diende de vorm van een baanwachtershuisje aan te nemen. Volgens een neergeschreven getuigenis werd een baanwachtershuisje gesimuleerd met geschilderde vensterramen, gordijnen en zelfs bloemen. Dit wijst op het belang dat de Duitse bezetter tijdens de Eerste Wereldoorlog besteedde aan camouflage. De historische context, meer bepaald de ligging langs de voormalige spoorlijn 58, is dus heel belangrijk. De nabijgelegen kilometerpaal 30, die dateert van vóór 1926 en ook een direct inhoudelijk verband heeft met spoorlijn 58, wordt omwille van de ensemblewaarde mee beschermd;

Overwegende dat de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als zijnde een uitermate zeldzame, atypische betonnen constructie van de *Hollandstellung*. Daar waar de bunkers van de *Hauptstellung* tussen Strobrugge (Maldegem) en Vrasene (Beveren) werden opgetrokken in betonstenen volgens bepaalde min of meer standaardtypes of standaardkarakteristieken, is deze mitrailleurspost deels opgetrokken in betonsteen, deels in gegoten beton, terwijl andere stukken zijn uitgevoerd in baksteenmetselwerk. Deze bunker uit de Eerste Wereldoorlog, die omwille van camouflage redenen de vorm van een spoorweggebouwtje diende aan te nemen, is uniek;

Overwegende dat de Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) als monument culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als materiele getuige van de *Grooten Oorlog*, die Vlaanderen jarenlang in zijn greep had en het leven van ontelbaar veel mensen ingrijpend tekende of volledig verwoestte. De Eerste Wereldoorlog was een internationale gebeurtenis bij uitstek, waarbij het gros van Vlaanderen

door een vijandelijke mogendheid werd bezet. De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog kent nog steeds een breed maatschappelijk en internationaal draagvlak,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung), Leopoldlaan zonder nummer in Eeklo, bekend ten kadaster Eeklo, 1ste afdeling, sectie A, deel van het openbaar domein.

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° culturele waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Grotendeels betonnen militaire constructie in de vorm van een huisje met zadeldak, met een rechthoekig grondplan van 3,4 x 2,3 m, met aan oostelijke zijde een aanpalende betonnen muurtje van naar verluidt 1,4 x 0,5 m groot en 1 m hoog, dat schuin ten opzichte van de bunker geplaatst staat. Het geheel lijkt op een fundament te zijn opgetrokken. De muren zijn deels opgetrokken in betonsteen (zichtbaar aan de binnenzijde), deels in gegoten beton. Ter hoogte van de schietgaten zijn enkele stukken uitgevoerd in baksteenmetselwerk. In de achtergevel zijn sporen zichtbaar van een vroegere uitbouw of platform. Het dak bestaat uit gewapend beton, dat opgebouwd is op ijzeren spoorstaven. Tussen deze spoorstaven zitten enkele houten plankjes. Aan de bovenzijde van het dak zitten diepe groeven.

Toegang aan zuidelijke zijde, waar de betonnen muur nauwelijks 0,3 m dik is. Aan noordelijke zijde, waar de muur 0,8 m dik is, steekt een opening van 1,9 m, die naar buiten toe versmalt tot 0,7 m. Op het onderste vlak van deze opening zit een cirkelvormige verhoging met centraal een pin voor het plaatsen van een mitrailleur. In de twee zijmuren (0,55 m dik) zit telkens een opening die versmalt tot 0,85 m breedte en 0,6 m hoogte, eveneens voorzien van een cirkelvormig draaipunt.

Het is eigen aan bunkers dat er in de ondergrond in en rond de bunker constructieve elementen of militaire infrastructuur zitten die rechtstreeks verband houden met de bunker, zoals vloerplaten, waterafvoersystemen of bekabeling.

Op het betonnen platform rond de bunker staat een kilometerpaal. De paal heeft een gietijzeren gecanneleerde zuilschacht met bovenaan een driehoekige blauwe prisma met het getal 30 erop.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de bescherming beoogt het behoud van de site met betonnen verdedigingswerken;
- 2° de algemene doelstelling van de bescherming is meer bepaald het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden, waaronder de betonnen constructie met zijn oorspronkelijke indeling en afwerking, inclusief de openingen en nissen in dak, muren en vloeren. Ook historische inscripties dienen behouden te blijven. Er dient eveneens gestreefd te worden naar het behoud in

- situ van ondergrondse constructieve elementen en aansluitende militaire infrastructuur, zoals vloerplaten, waterafvoersystemen of bekabeling;
- 3° de erfgoedwaarden van de bunkers en de leesbaarheid ervan zouden desgevallend versterkt kunnen worden door het verwijderen van niet-oorspronkelijke materialen, schroot, bouwafval en rommel op, tegen en in de betonnen post. Ook de spontane opslag van bomen en struiken zou omzichtig verwijderd kunnen worden. Aarde en grasbegroeiing, tijdens de oorlog aangelegd op het dak van de bunker, of mosbegroeiing op de muren, vallen hier niet onder;
 - 4° het droog houden van de bunkers door gepaste maatregelen tegen waterinsijpeling met name het afdekken van eventuele openingen in het dak zonder de luchtcirculatie te wijzigen, bevordert de instandhouding van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen;
 - 5° in voorkomend geval kan er gezocht worden naar maatregelen om grondwater in de bunker permanent te vermijden, in overeenstemming met de specifieke landschappelijke context;
 - 6° conserverende maatregelen (roestwerende behandeling) voor de blootliggende ijzeren onderdelen bevorderen de instandhouding van de ijzeren erfgoedelementen op zich en het omliggende beton, dat beschadigd zou kunnen worden door uitzettende corrosie;
 - 7° conserverende maatregelen voor houten onderdelen bevorderen de instandhouding van de houten erfgoedelementen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad ten behoeve van veekering;

- c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- d) het aanleggen of wijzigen van verharding met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30 m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal 30 m², met uitzondering van verhardingen geplaatst binnen een straal van 30 m rond een vergund of een vergund geacht gebouw;
- e) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
- f) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
- g) graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
- h) het aanplanten, vellen, rooien en ontstronken van bomen;
- i) het plaggen en het afvoeren van de plaggen.

Voor het interieur:

- 1° het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
- 2° het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
- 5° het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
- 6° het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 25 APR. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS